

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

19. prosinca 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 2000/31/EZ – Usluge informacijskog društva – Direktiva 2006/123/EZ – Usluge – Povezivanje domaćina koji su pravne ili fizičke osobe i koji raspolažu smještajem za najam s osobama koje traže tu vrstu smještaja – Kvalifikacija – Nacionalni propis koji određenim ograničenjima uvjetuje obavljanje djelatnosti posrednika u transakcijama u vezi s nekretninama – Direktiva 2000/31/EZ – Članak 3. stavak 4. točka (b) druga alineja – Obveza obavješćivanja o mjerama kojima se ograničava slobodno kretanje usluga informacijskog društva – Izostanak obavijesti – Učinak – Kazneni postupak s imovinskopравnim zahtjevom”

U predmetu C-390/18,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio juge d’instruction du tribunal de grande instance de Paris (istražni sudac Okružnog suda u Parizu, Francuska), odlukom od 7. lipnja 2018., koju je Sud zaprimio 13. lipnja 2018., u kaznenom postupku protiv

X,

uz sudjelovanje:

YA,

Airbnb Ireland UC,

Hôtelière Turenne SAS,

Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP),

Valhotel,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, A. Arabadjiev, E. Regan, P. G. Xuereb i L. S. Rossi, predsjednici vijeća, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, D. Šváby (izvjestitelj) i N. Piçarra, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: V. Giacobbo-Peyronnel, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. siječnja 2019.,

* Jezik postupka: francuski

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Airbnb Ireland UC, D. Van Liedekerke, O. W. Brouwer i A. A. J. Pliego Selie, *advocaten*,
- za Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP), B. Quentin, G. Navarro i M. Robert, *avocats*,
- za francusku vladu, E. de Moustier i R. Coesme, u svojstvu agenata,
- za češku vladu, M. Smolek, J. Vláčil i T. Müller, u svojstvu agenata,
- za španjolsku vladu, M. J. García-Valdecasas Dorrego, u svojstvu agenta,
- za luksemburšku vladu, D. Holderer, a zatim T. Uri, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, L. Malferrari, É. Gippini Fournier i S. L. Kaléda, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 30. travnja 2019.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. Direktive 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini) (SL 2000., L 178, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 39., str. 58.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka protiv osobe X u vezi s, među ostalim, upravljanjem sredstvima za djelatnosti posredovanja i upravljanja nekretninama i *goodwillom* posredstvom osobe koja nema strukovnu iskaznicu.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 98/34

- 3 U članku 1. prvom stavku točki 2. Direktive 98/34/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o utvrđivanju postupka osiguravanja informacija u području tehničkih normi i propisa (SL 1998., L 204, str. 37.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 42., str. 58.), kako je izmijenjena Direktivom 98/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. srpnja 1998. (SL 1998., L 217, str. 18.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 55., str. 11.) (u daljnjem tekstu: Direktiva 98/34), propisuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

2. ‚usluga‘, svaka usluga informacijskog društva, to jest svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektronskim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga.

Za potrebe ove definicije:

- ‚na daljinu‘ znači da se usluga pruža bez da su strane istodobno prisutne,
- ‚elektronskim sredstvima‘ znači da se usluga na početku šalje i prima na određitu pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radio vezom, optičkim sredstvima ili ostalim elektromagnetskim sredstvima,
- ‚na osobni zahtjev primatelja usluga‘ znači da se usluga pruža prijenosom podataka na osobni zahtjev.

[...]”

Direktiva (EU) 2015/1535

- 4 Direktivom (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL 2015., L 241, str. 1.) od 7. listopada 2015. stavljena je izvan snage i zamijenjena Direktiva 98/34.
- 5 Članak 1. stavak 1. točka (b) Direktive 2015/1535 navodi:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

[...]

- (b) ‚usluga‘ znači svaka usluga informacijskog društva, to jest svaka usluga koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga.

Za potrebe ove definicije:

- i. ‚na daljinu‘ znači da se usluga pruža bez da su strane istodobno prisutne,
- ii. ‚elektroničkim sredstvima‘ znači da se usluga na početku šalje i prima na određitu pomoću elektroničke opreme za obradu (uključujući digitalnu kompresiju) i pohranu podataka te u potpunosti šalje, prenosi i prima telegrafski, radio vezom, optičkim sredstvima ili ostalim elektromagnetskim sredstvima,
- iii. ‚na osobni zahtjev primatelja usluga‘ znači da se usluga pruža prijenosom podataka na osobni zahtjev.

Indikativna lista usluga koje ova definicija ne obuhvaća nalazi se u Prilogu I.”

- 6 Člankom 5. stavkom 1. te direktive predviđa se:

„Pridržavajući se članka 7., države članice Komisiji bez odlaganja dostavljaju sve nacрте tehničkih propisa, osim ako se njima u cijelosti prenosi tekst međunarodne ili europske norme, u kom su slučaju dovoljne informacije o toj normi; one Komisiji istodobno dostavljaju obrazloženje u kojemu navode razloge za donošenje tehničkog propisa, ako ti razlozi već nisu pojašnjeni u nacrtu.

[...]”

- 7 Na temelju članka 10. drugog stavka Direktive 2015/1535, upućivanja na Direktivu 98/34 sada se smatraju upućivanjima na Direktivu 2015/1535.

Direktiva 2000/31

8 Uvodna izjava 8. Direktive 2000/31 određuje:

„Cilj ove Direktive je stvaranje pravnog okvira kojim će se osigurati slobodno kretanje usluga informacijskog društva između država članica, a nije joj cilj usklađivanje područja kaznenoga prava kao takvog.”

9 U verziji prije stupanja na snagu Direktive 2015/1535 u članku 2. točki (a) Direktive 2000/31 „usluge informacijskog društva” definiralo se kao usluge u smislu članka 1. prvog stavka točke 2. Direktive 98/34. Od tog se stupanja na snagu navedeno upućivanje mora shvatiti kao upućivanje na članak 1. stavak 1. točku (b) Direktive 2015/1535.

10 U članku 2. točki (h) Direktive 2000/31 predviđa se:

„(h) ‚područje koordinacije’: zahtjevi utvrđeni u pravnim sustavima država članica koji se primjenjuju na davatelje usluga informacijskog društva ili usluge informacijskog društva, bez obzira na to jesu li opće naravi ili izričito njima namijenjeni.

i. Područje koordinacije se odnosi na zahtjeve koje davatelj usluga treba poštovati u vezi s:

- početkom obavljanja djelatnosti pružanja usluge informacijskog društva, kao što su zahtjevi vezani za kvalifikacije, ovlaštenje ili prijavu,
- obavljanjem djelatnosti pružanja usluga informacijskog društva, kao što su zahtjevi vezani za ponašanje davatelja usluga, zahtjevi u pogledu kvalitete i sadržaja usluge uključujući zahtjeve koji se odnose na oglašavanje i ugovore, ili zahtjeve vezane za odgovornost davatelja usluge.

ii. Područje koordinacije se ne odnosi na zahtjeve kao što su:

- zahtjevi koji se primjenjuju na robe kao takve,
- zahtjevi koji se primjenjuju na isporuku robe,
- zahtjevi koji se primjenjuju na usluge koje se ne pružaju elektroničkim putem.”

11 Članak 3. stavci 2. i 4. do 6. te direktive glasi kako slijedi:

„2. Države članice ne mogu, zbog razloga koji spadaju u okvir područja koordinacije, ograničiti slobodu pružanja usluga informacijskog društva iz neke druge države članice.

[...]

4. Države članice mogu poduzeti mjere za odstupanja od stavka 2. u pogledu određene usluge informacijskog društva ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

(a) mjere moraju biti:

i. potrebne iz nekog od sljedećih razloga:

- javna politika, posebno sprečavanje, istraga, otkrivanje i procesuiranje kaznenih djela, uključujući zaštitu maloljetnika i borbu protiv svakog poticanja na mržnju na rasnim, spolnim, vjerskim ili nacionalnim osnovama, kao i narušavanje ljudskog dostojanstva pojedinaca,
- zaštita javnog zdravlja,

- javna sigurnost, uključujući zaštitu nacionalne sigurnosti i obrane,
 - zaštita potrošača, uključujući ulagače;
 - ii. poduzete protiv određene usluge informacijskog društva koja dovodi u pitanje ciljeve navedene u točki i. ili koja predstavlja ozbiljan i veliki rizik za ostvarenje tih ciljeva;
 - iii. razmjerne tim ciljevima;
- (b) prije poduzimanja takvih mjera i neovisno o sudskim postupcima, uključujući prethodne postupke i radnje provedene u okviru kriminalističke istrage, država članica je već:
- zatražila od države članice iz stavka 1. da poduzme mjere, a posljednja te mjere nije poduzela ili je poduzela nedostatne mjere,
 - obavijestila Komisiju i državu članicu iz stavka 1. o svojoj namjeri da poduzme takve mjere.

5. Država članica može, u hitnom slučaju, učiniti odstupanja od uvjeta navedenih u stavku 4. točki (b). U tom slučaju država članica mora u najkraćem mogućem roku obavijestiti Komisiju i državu članicu iz stavka 1. o tim mjerama uz navođenje razloga zbog kojih smatra da se radi o hitnom slučaju.

6. Ne dovodeći u pitanje mogućnost države članice da nastavi s poduzimanjem takvih mjera, Komisija će ispitati sukladnost između prijavljenih mjera i prava Zajednice u najkraćem mogućem vremenu. Ako Komisija zaključi da mjera nije u skladu s pravom Zajednice, zatražit će od dotične zemlje članice da se suzdrži od poduzimanja predloženih mjera ili da ih hitno privede kraju.”

Direktiva 2006/123/EZ

- 12 Članak 3. stavak 1. Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL 2006., L 376, str. 36.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 47., str. 160.) određuje:

„Ako su odredbe ove Direktive u suprotnosti s odredbom nekog drugog akta Zajednice koji uređuje posebne aspekte pristupa ili izvođenja uslužne djelatnosti u specifičnim sektorima ili za specifične struke, prednost ima odredba drugog akta Zajednice koja se primjenjuje na te specifične sektore ili struke. [...]”

Francusko pravo

- 13 Člankom 1. loi n° 70-9 (Zakon br. 70-9) od 2. siječnja 1970., kojim se uređuju uvjeti obavljanja djelatnosti koje se odnose na određene transakcije u pogledu nekretnina i *goodwilla* (JORF od 4. siječnja 1970., str. 142.), u njegovoj verziji koja se primjenjuje na činjenice u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Hoguetov zakon), propisuje se:

„Odredbe ovog zakona primjenjuju se na fizičke ili pravne osobe koje se uobičajeno bave, čak i povremeno, djelatnostima koje se tiču tuđe imovine, a odnose se na:

1. kupnju, prodaju, potražnju, razmjenu, najam ili podnajam, sezonski ili nesezonski, neopremljenih ili opremljenih, izgrađenih ili neizgrađenih nekretnina;

[...]”

14 Člankom 3. tog zakona određuje se:

„Djelatnosti iz članka 1. mogu obavljati samo fizičke ili pravne osobe koje imaju strukovnu iskaznicu, izdanu u trajanju i pod uvjetima propisanim dekretom Conseila d’Etat (Državno vijeće) ili koje utvrdi predsjednik mjesne gospodarske i industrijske komore ili predsjednik gospodarske i industrijske komore departmana Île-de-France, detaljno određujući koje od tih djelatnosti mogu obavljati. [...]

Ta se iskaznica može izdati isključivo fizičkim osobama koje ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

1. Dokaz o svojoj profesionalnoj sposobnosti;
2. Dokaz o financijskom jamstvu za povrat sredstava [...];
3. Sklopljeno osiguranje od novčanih posljedica svoje profesionalne odgovornosti;
4. Nepostojanje nesposobnosti ili zabrane obavljanja [...]

[...]”

15 U članku 5. navedenog zakona određuje se:

„Osobe iz članka 1. koje primaju ili drže novac [...] moraju poštovati uvjete predviđene dekretom Conseila d’État (Državno vijeće), osobito formalnosti vođenja evidencije i izdavanja računa, kao i ostale obveze koje proizlaze iz ugovora.”

16 Članak 14. tog zakona glasi kako slijedi:

„Kaznom zatvora od šest mjeseci i novčanom kaznom od 7500 eura kažnjava se:

- a) osoba koja se uobičajeno bavi, čak i povremeno, djelatnostima iz članka 1. ili u tome pomaže a da nema karticu propisanu člankom 3. ili ako ju je vratila ili ako ju je propustila vratiti nakon naloga nadležnog upravnog tijela;

[...]”

17 Člankom 16. Hoguetova zakona propisuje se:

„Kaznom zatvora od dvije godine i novčanom kaznom od 30 000 eura kažnjava se:

1. osoba koja na temelju transakcija iz članka 1. primi ili drži novac, robu, gotovinu ili bilo kakve vrijednosnice, na bilo kojoj osnovi i na bilo koji način:

- a) protivno članku 3. ili
- b) suprotno uvjetima iz članka 5. za vođenje dokumenata i izdavanje računa kada su ti dokumenti i računi zakonom propisani;

[...]”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 18 Airbnb Ireland UC, društvo osnovano u skladu s irskim pravom i sa sjedištem u Dublinu (Irska), dio je grupe Airbnb, koju čini nekoliko društava koja su izravno ili neizravno u vlasništvu društva Airbnb Inc., čije je sjedište u Sjedinjenim Američkim Državama. Airbnb Ireland stavlja na raspolaganje elektroničku platformu kojoj je svrha da osobito u Francuskoj uz plaćanje naknade poveže, s jedne strane, domaćine, pravne i fizičke osobe koje raspolažu smještajem za iznajmljivanje, i, s druge strane, osobe koje traže tu vrstu smještaja. Airbnb Payments UK Ltd, društvo osnovano u skladu s pravom Ujedinjene Kraljevine i sa sjedištem u Londonu (Ujedinjena Kraljevina), pruža usluge internetskog plaćanja u okviru tog povezivanja i upravlja aktivnostima plaćanja grupe u Europskoj uniji. Osim toga, društvo Airbnb France SARL, osnovano u skladu s francuskim pravom, koje pruža usluge društvu Airbnb Ireland, zaduženo je za promidžbu te platforme korisnicima na francuskom tržištu, među ostalim, tako što organizira promidžbeno oglašavanje kod ciljane publike.
- 19 Osim te usluge povezivanja najmodavaca i najmoprimaca putem svoje elektroničke platforme koja centralizira ponude, Airbnb Ireland najmodavcima nudi određene druge usluge, poput prijedloga okvira kojim se utvrđuje sadržaj njihove ponude, kao dodatnu mogućnost, usluge fotografiranja, također kao dodatnu mogućnost, osiguranja od građanskopravne odgovornosti i osiguranja za štetu u iznosu do 800 000 eura. Osim toga, njome im se stavlja na raspolaganje mogućnost korištenja alatom za procjenu cijene njihova smještaja za najam s obzirom na prosječne tržišne vrijednosti izračunate na toj platformi. Osim toga, ako najmodavac prihvati najmoprimca, potonji prenosi društvu Airbnb Payments UK cijenu najamnine, kojoj se dodaje 6 % do 12 % tog iznosa na ime troškova i usluge koje pruža Airbnb Ireland. Airbnb Payments UK zadržava sredstva za račun najmodavca, a zatim ih 24 sata nakon ulaska najmoprimca u smještaj doznačuje najmodavcu, čime najmoprimcu jamči da nekretnina postoji, a najmodavcu uplatu. Naposljetku, Airbnb Ireland uspostavio je sustav u kojem najmodavac i najmoprimac mogu ostaviti ocjenu od nula do pet zvjezdica, koja je dostupna na predmetnoj elektroničkoj platformi.
- 20 U praksi, kao što to proizlazi iz objašnjenja koja je pružio Airbnb Ireland, internetski korisnik koji traži smještaj za najam pristupa istoimenoj elektroničkoj platformi, navodi mjesto na koje želi ići kao i razdoblje i broj osoba po svojem izboru. Na osnovi toga Airbnb Ireland pruža mu popis slobodnih smještaja koji ispunjavaju te kriterije, kako bi izabrao onaj koji mu odgovara i nakon toga ga rezervirao na internetu.
- 21 U tom kontekstu, korisnici predmetne elektroničke platforme, bez obzira na to jesu li najmodavci ili najmoprimci, s društvom Airbnb Ireland sklapaju ugovor o uporabi te platforme, a s društvom Airbnb Payments UK ugovor o plaćanjima izvršenima posredovanjem navedene platforme.
- 22 Association pour un hébergement et un tourisme professionnels (AHTOP) 24. siječnja 2017. podnio je imovinskopravni zahtjev, među ostalim, zbog obavljanja djelatnosti posredovanja i upravljanja nekretninom i *goodwillom* bez strukovne iskaznice prema Hoguetovu zakonu za razdoblje od 11. travnja 2012. do 24. siječnja 2017.
- 23 Ta udruga u potporu svojem zahtjevu navodi da društvo Airbnb Ireland ne povezuje samo dvije strane s pomoću istoimene platforme, nego nudi i dodatne usluge koje imaju obilježja djelatnosti posredovanja u transakcijama u vezi s nekretninama.
- 24 Nakon podnošenja navedenog zahtjeva, državni odvjetnik pri tribunalu de grande instance de Paris (Okružni sud u Parizu, Francuska) 16. ožujka 2017. izdao je optužnicu, među ostalim, zbog upravljanja sredstvima u vezi s djelatnostima posredovanja i upravljanja nekretninama i *goodwillom* posredstvom osobe koja nema strukovnu iskaznicu, protivno Hoguetovu zakonu, za razdoblje između 11. travnja 2012. i 24. siječnja 2017.

- 25 Airbnb Ireland osporava da obavlja djelatnost posredovanja nekretninama i smatra da se Hoguetov zakon ne može primijeniti jer nije usklađen s Direktivom 2000/31.
- 26 U okviru toga juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (istražni sudac Okružnog suda u Parizu, Francuska) pita se treba li za uslugu koju pruža Airbnb Ireland smatrati da je „usluga informacijskog društva” u smislu te direktive i, u slučaju potvrdnog odgovora, protivi li se toj direktivi primjena Hoguetova zakona na to društvo u glavnom postupku ili, naprotiv, navedena direktiva nije prepreka utvrđivanju kaznene odgovornosti društva Airbnb Ireland na temelju tog zakona.
- 27 U tim je okolnostima juge d'instruction du tribunal de grande instance de Paris (istražni sudac Okružnog suda u Parizu, Francuska) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Potpadaju li usluge koje u Francuskoj [...] društvo Airbnb Ireland pruža preko elektroničke platforme kojom upravlja iz Irske pod slobodu pružanja usluga iz članka 3. [Direktive 2000/31]?
2. Mogu li se ograničavajuća pravila koja se odnose na obavljanje zanimanja agenta za nekretnine u Francuskoj propisana [Hoguetovim zakonom] primijeniti protiv društva [...] Airbnb Ireland?”

O prethodnim pitanjima

Dopuštenost zahtjeva za prethodnu odluku

- 28 Airbnb Ireland tvrdi da sud koji je uputio zahtjev pogrešno smatra da djelatnosti društva Airbnb Ireland ulaze u područje primjene Hoguetova zakona. Francuska je vlada na raspravi iznijela isto stajalište.
- 29 U tom pogledu, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, pitanja vezana uz tumačenje prava Unije koja uputi nacionalni sud unutar pravnog i činjeničnog okvira koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud nije dužan provjeravati uživaju presumpciju relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na upućena pitanja (presuda od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 27.).
- 30 U ovom slučaju, kao što to u biti priznaje francuska vlada, kada sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanje o tome mogu li se protiv društva Airbnb Ireland isticati odredbe Hoguetova zakona, on u biti implicitno smatra da usluga posredovanja koju to društvo pruža ulazi u materijalno područje primjene tog zakona.
- 31 Međutim, nije očito da je tumačenje Hoguetova zakona koje je izvršio sud koji je uputio zahtjev jasno isključeno u pogledu teksta nacionalnih odredaba sadržanih u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku (vidjeti po analogiji presudu od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, EU:C:2010:363, t. 28.).
- 32 Airbnb Ireland također ističe da odluka kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku sadržava sažet opis francuskog nacionalnog zakonodavstva i da je trebala uzeti u obzir ostale odredbe tog zakonodavstva. Komisija pak smatra da navedena odluka ne sadržava činjenična pojašnjenja.

- 33 U ovom se slučaju u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku kratko, ali jasno iznosi relevantan nacionalni pravni okvir kao i razlog i priroda spora. Iz toga slijedi da je sud koji je uputio zahtjev dostatno definirao činjenični i pravni okvir svojeg zahtjeva za tumačenje prava Unije i da je Sudu dostavio sve informacije potrebne za davanje korisnog odgovora na navedeni zahtjev (presuda od 23. ožujka 2006., Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, t. 19.).
- 34 U tim se okolnostima ovaj zahtjev za prethodnu odluku ne može smatrati u cijelosti nedopuštenim.

Uvodne napomene

- 35 U svojim očitovanjima AHTOP odnosno Komisija ističu da propis o kojem je riječ u glavnom postupku treba ocjenjivati s obzirom na Direktivu 2000/31, ali i s obzirom na Direktivu 2005/36/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 7. rujna 2005. o priznavanju stručnih kvalifikacija (SL 2005., L 255, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 125. i ispravak SL 2014., L 305, str. 115.) i Direktivu 2007/64/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ (SL 2007., L 319, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 2., str. 172.).
- 36 U tom pogledu valja pojasniti da je, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu Sud može iz svih podataka koje mu je dostavio nacionalni sud, a osobito iz obrazloženja odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, izvesti propise i načela prava Unije koje treba tumačiti uzimajući u obzir predmet glavnog postupka kako bi preoblikovao pitanja koja su mu upućena i kako bi tumačio sve odredbe prava Unije kada je to potrebno nacionalnim sudovima radi rješavanja predmeta u kojima vode postupke, čak i ako te odredbe nisu izričito naveli u navedenim pitanjima (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2015., Abcur, C-544/13 i C-545/13, EU:C:2015:481, t. 33. i 34. i navedenu sudsku praksu).
- 37 Međutim, samo je na nacionalnom sudu da odredi predmet pitanja koja namjerava uputiti Sudu. Stoga, budući da iz samog zahtjeva ne proizlazi potreba za takvim preoblikovanjem, Sud ne može na zahtjev neke od zainteresiranih osoba navedenih u članku 23. Statuta Suda Europske unije ispitati pitanja koja mu nije uputio nacionalni sud. Ako nacionalni sud, s obzirom na razvoj postupka, smatra nužnim dobivanje dodatnih elemenata za tumačenje prava Unije, on ima pravo ponovno se obratiti Sudu (vidjeti u tom smislu presudu od 11. lipnja 2015., Berlington Hungary i dr., C-98/14, EU:C:2015:386, t. 48. i navedenu sudsku praksu).
- 38 U ovom slučaju i u nedostatku ikakvog navođenja direktiva 2005/36 i 2007/64 u prethodnim pitanjima ili bilo kakvih drugih objašnjenja u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku na temelju kojih bi Sud morao razmotriti tumačenje tih direktiva kako bi sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor, Sud ne treba ispitivati argumente koji se odnose na navedene direktive, a što bi, naime, dovelo do toga da izmijeni bit pitanja koja su mu upućena.

Prvo pitanje

- 39 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku (a) Direktive 2000/31 tumačiti na način da se usluga posredovanja čiji je cilj posredstvom elektroničke platforme povezati uz naknadu potencijalne najmoprimce i najmodavce koji su pravne ili fizičke osobe koje nude kratkotrajni smještaj, pri čemu se pružaju i određene druge usluge, poput stavljanja na raspolaganje prijedloga okvira kojim se utvrđuje sadržaj njihove ponude, usluge fotografiranja, osiguranja od

građanskopravne odgovornosti i osiguranja za štetu, alata za procjenu cijena najma ili pak usluga plaćanja koje se odnose na te usluge smještaja, treba kvalificirati kao „usluga informacijskog društva” iz Direktive 2000/31.

- 40 Najprije, s jedne strane, valja istaknuti ono što nije osporavala nijedna stranka ni druga zainteresirana osoba koja je sudjelovala u ovom postupku, a to je da djelatnost posredovanja o kojoj je riječ u glavnom postupku potpada pod pojam „usluga” u smislu članka 56. UFEU-a i Direktive 2006/123.
- 41 S druge strane, ipak treba podsjetiti na to da, na temelju članka 3. stavka 1. te direktive, ona nije primjenjiva ako su njezine odredbe u suprotnosti s odredbom nekog drugog akta Unije koji uređuje posebne aspekte pristupa uslužnoj djelatnosti ili njezina izvođenja u specifičnim sektorima ili za specifične struke.
- 42 Stoga, kako bi se utvrdilo je li usluga poput one o kojoj je riječ u glavnom postupku obuhvaćena Direktivom 2006/123, kao što to tvrde AHTOP i francuska vlada, ili pak Direktivom 2000/31, kao što to tvrde Airbnb Ireland, češka i luksemburška vlada kao i Komisija, treba utvrditi treba li se takva usluga kvalificirati kao „usluga informacijskog društva” u smislu članka 2. točke (a) Direktive 2000/31.
- 43 U tom pogledu i uzimajući u obzir razdoblje u kojem su nastale činjenice na koje se odnosi AHTOP-ov zahtjev i kazneni postupak s imovinskopravnim zahtjevom koji je u tijeku pred sudom koji je uputio zahtjev, definicija pojma „usluga informacijskog društva” iz članka 2. točke (a) Direktive 2000/31 upućuje na članak 1. prvi stavak točku 2. Direktive 98/34, a nakon toga, to jest od 7. listopada 2015., na članak 1. stavak 1. točku (b) Direktive 2015/1535. Međutim, ta definicija nije bila ni na koji način izmijenjena stupanjem na snagu Direktive 2015/1535 dana 7. listopada 2015. pa će se zato u ovoj presudi pozivati samo na nju.
- 44 Na temelju članka 1. stavka 1. točke (b) Direktive 2015/1535, pojam „usluga informacijskog društva” uključuje „svak[u] uslug[u] koja se obično pruža uz naknadu, na daljinu, elektronskim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga”.
- 45 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev navodi, kao što to proizlazi iz točke 18. ove presude, da je cilj usluge o kojoj je riječ u glavnom postupku posredstvom elektroničke platforme povezati uz naknadu potencijalne najmoprimce i najmodavce koji su pravne ili fizičke osobe koje nude kratkotrajni smještaj, kako bi se prvospomenutima omogućilo da rezerviraju smještaj.
- 46 Iz toga najprije slijedi da se ta usluga pruža uz naknadu, i to čak i ako se provizija koju prima društvo Airbnb Payments UK naplaćuje samo od najmoprimca, a ne i od najmodavca.
- 47 Nadalje, i s obzirom na to da se odnos između najmodavca i najmoprimca uspostavlja posredstvom elektroničke platforme, pri čemu, s jedne strane, pružatelj usluge posredovanja i, s druge strane, najmodavac ili najmoprimac nisu istodobno prisutni, navedena usluga predstavlja uslugu koja se pruža na daljinu i elektroničkim sredstvima. Naime, stranke ni u jednom trenutku postupka sklapanja ugovora između, s jedne strane, društava Airbnb Ireland ili Airbnb Payments UK i, s druge strane, najmodavca ili najmoprimca ne dolaze u kontakt osim posredstvom istoimene elektroničke platforme.
- 48 Naposljetku, predmetna usluga pruža se na pojedinačni zahtjev njezinih adresata, s obzirom na to da ona istodobno pretpostavlja stavljanje najmodavčeva oglasa na internet i pojedinačni zahtjev najmoprimca zainteresiranog za taj oglas.
- 49 Dakle, takva usluga ispunjava četiri kumulativna uvjeta iz članka 1. stavka 1. točke (b) Direktive 2015/1535 i stoga je načelno „usluga informacijskog društva” u smislu Direktive 2000/31.

- 50 Međutim, kao što su to istaknule stranke i druge zainteresirane osobe koje su sudjelovale u ovom postupku, Sud je presudio da, iako je usluga posredovanja koja ispunjava sve te uvjete načelno usluga različita od naknadnih usluga s kojima je povezana, pa se stoga mora kvalificirati kao „usluga informacijskog društva”, drukčije je kada je ta usluga posredovanja sastavni dio ukupne usluge čiji je glavni element usluga druge pravne kvalifikacije (vidjeti u tom smislu presudu od 20. prosinca 2017., *Asociación Profesional Elite Taxi*, C-434/15, EU:C:2017:981, t. 40.).
- 51 U ovom slučaju AHTOP u biti tvrdi da je usluga koju pruža Airbnb Ireland sastavni dio ukupne usluge čiji je glavni element pružanje usluge smještaja. U tom smislu smatra da Airbnb Ireland ne povezuje samo dvije strane s pomoću istoimene elektroničke platforme, nego nudi dodatne usluge koje imaju obilježja djelatnosti posredovanja u vezi s transakcijama u pogledu nekretnina.
- 52 Međutim, iako je točno da je cilj usluge posredovanja koju pruža Airbnb Ireland omogućiti iznajmljivanje smještaja za koji je nesporno da potpada pod Direktivu 2006/123, ne može se na temelju prirode veza među tim uslugama opravdati to da se navedena usluga posredovanja odbije kvalificirati kao „usluga informacijskog društva” i, prema tome, na nju primijeniti Direktiva 2000/31.
- 53 Naime, takva se usluga posredovanja može odvojiti od transakcije u pogledu nekretnine u pravom smislu riječi jer ona nije usmjerena samo na neposredno izvršenje usluge smještaja, nego ona, na temelju strukturiranog popisa smještaja dostupnog na istoimenoj elektroničkoj platformi koji odgovara kriterijima koje određuju osobe koje traže kratkotrajni smještaj, pruža instrument kojim se olakšava sklapanje ugovora koji se odnose na buduće transakcije. Upravo je stvaranje takvog popisa u korist domaćina koji raspolažu smještajem za iznajmljivanje i u korist osoba koje traže tu vrstu smješta ključna značajka elektroničke platforme kojom upravlja Airbnb Ireland.
- 54 U tom je pogledu skupljanje ponuda koje su usklađeno prikazane zajedno s alatima za pretraživanje, lokalizacijom i usporedbom tih ponuda po svojoj važnosti usluga koja se ne može smatrati običnom dodatnom uslugom u okviru ukupne usluge druge pravne kvalifikacije, odnosno usluge smještaja.
- 55 Osim toga, usluga poput one koju pruža Airbnb Ireland uopće se ne čini nužnom za obavljanje usluga smještaja, ni s gledišta najmoprimaca ni s gledišta najmodavaca koji se njome koriste jer svi raspolažu mnogim drugim kanalima koji su katkad dugotrajno raspoloživi, kao što su to agencije za nekretnine, mali oglasi u papirnatom i elektroničkom obliku ili pak internetske stranice za najam nekretnina. U tom se pogledu ne može na osnovi same činjenice da društvo Airbnb Ireland ulazi u izravno tržišno natjecanje s potonjim kanalima time što svojim korisnicima, odnosno najmodavcima i najmoprimcima, pruža drukčiju uslugu koja se temelji na posebnostima gospodarske djelatnosti informacijskog društva zaključiti da je ona nužna u svrhu pružanja usluge smještaja.
- 56 Naposljetku, ni iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku ni iz elemenata sadržanih u spisu ne proizlazi da bi društvo Airbnb Ireland određivalo ili ograničilo iznos najamnine koju mogu potraživati najmodavci koji se koriste njegovom platformom. Njome im se samo na raspolaganje stavlja fakultativni alat procjene cijene njihove najamnine s obzirom na prosječne tržišne vrijednosti izračunate na toj platformi, pri čemu je isključivo najmodavac odgovoran za utvrđivanje najamnine.
- 57 Iz toga slijedi da se, kao takva, usluga posredovanja poput one koju pruža Airbnb Ireland ne može smatrati sastavnim dijelom ukupne usluge čiji je glavni element usluga smještaja.
- 58 Nijedna druga usluga navedena u točki 19. ove presude, promatrana zajedno ili zasebno, ne može dovesti u pitanje to utvrđenje. Naprotiv, takve su usluge dodatne jer nisu same sebi svrha što se tiče najmodavaca, nego su sredstvo korištenja uslugom posredovanja koju pruža Airbnb Ireland ili nuđenja usluga smještaja u najboljim uvjetima (vidjeti po analogiji presude od 21. veljače 2008., *Part Service*, C-425/06, EU:C:2008:108, t. 52.; od 10. studenoga 2016., *Baštová*, C-432/15, EU:C:2016:855, t. 71. i od 4. rujna 2019., *KPC Herning*, C-71/18, EU:C:2019:660, t. 38.).

- 59 To se prije svega odnosi i na okolnost da Airbnb Ireland, osim svoje djelatnosti povezivanja najmodavaca i najmoprimaca posredstvom istoimene elektroničke platforme, najmodavcima stavlja na raspolaganje prijedlog okvira kojim se utvrđuje sadržaj njihove ponude, fakultativnu uslugu fotografiranja nekretnine koja se iznajmljuje i sustav ocjenjivanja najmodavaca i najmoprimaca dostupan budućim najmodavcima i najmoprimcima.
- 60 Takvi se instrumenti koriste logičnom suradnjom svojstvenom platformama posredovanja, koja omogućava, s jedne strane, tražiteljima smještaja da u potpunosti informirano odaberu između ponuda smještaja koje nude najmodavci na platformi i, s druge strane, najmodavcima da su u potpunosti obaviješteni o ozbiljnosti najmoprimaca s kojima bi mogli sklopiti ugovor.
- 61 To je, nadalje, slučaj s okolnošću da Airbnb Payments UK, društvo grupe Airbnb, ima zadatak naplatiti najmoprimcima iznos najamnina kako bi ih potom prenijelo najmodavcima, u skladu s pravilima na koja se podsjeća u točki 19. ove presude.
- 62 Takva pravila, koja su zajednička velikom broju elektroničkih platformi, instrument su kojim se osiguravaju transakcije između najmodavaca i najmoprimaca, ali se ne može samo na temelju njihova postojanja izmijeniti sama priroda usluge posredovanja, osobito ako takva pravila ni izravno ni neizravno ne utječu na nadzor cijena usluga smještaja, kao što je to utvrđeno u točki 56. ove presude.
- 63 Naposljetku, činjenica da Airbnb Ireland najmodavcima nudi osiguranje za štetu i, fakultativno, osiguranje od građanskopravne odgovornosti ne može izmijeniti pravnu kvalifikaciju usluge posredovanja koju pruža navedena platforma.
- 64 Čak i kada se promatraju zajedno kao cjelina, bez obzira na to jesu li fakultativne, usluge koje pruža Airbnb Ireland i koje su navedene u točkama 59. do 63. ove presude ne mogu dovesti u pitanje odvojivost usluge posredovanja koju pruža to društvo i stoga njezinu kvalifikaciju kao „usluge informacijskog društva” a da se u bitnome ne mijenjaju obilježja svojstvena toj usluzi. U tom bi pogledu, uostalom, bilo paradoksalno da takve dodatne usluge s dodanom vrijednošću koje elektronička platforma pruža svojim klijentima, među ostalim, kako bi se razlikovala od svojih konkurenata, mogu, u nedostatku dodatnih dokaza, utjecati na prirodu i stoga pravnu kvalifikaciju djelovanja te platforme, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 46. svojeg mišljenja.
- 65 Štoviše, suprotno onomu što tvrde AHTOP i francuska vlada, načini funkcioniranja usluge posredovanja poput one koju pruža Airbnb Ireland ne mogu se izjednačiti s načinima pružanja usluge posredovanja koja je bila predmet presuda od 20. prosinca 2017., Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, t. 39.) i od 10. travnja 2018., Uber France (C-320/16, EU:C:2018:221, t. 21.).
- 66 Osim činjenice da su navedene presude dio posebnog konteksta gradskog prijevoza osoba, na koji se primjenjuje članak 58. stavak 1. UFEU-a, i da se usluge koje pruža Airbnb Ireland ne mogu usporediti s onima o kojima je riječ u predmetima u kojima su donesene presude iz prethodne točke, dodatne usluge navedene u točkama 59. do 63. ove presude ne pokazuju razinu nadzora koju je Sud utvrdio u navedenim presudama.
- 67 Tako je Sud je u njima utvrdio da je Uber imao odlučujući utjecaj na uvjete pod kojima vozači koji se prijevozom ne bave profesionalno, a koji se koriste aplikacijom koju im to društvo stavlja na raspolaganje, pružaju uslugu prijevoza (presude od 20. prosinca 2017., Asociación Profesional Elite Taxi, C-434/15, EU:C:2017:981, t. 39. i od 10. travnja 2018., Uber France, C-320/16, EU:C:2018:221, t. 21.).
- 68 Ne može se na temelju elemenata na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev i koji su navedeni u točki 19. ove presude utvrditi da društvo Airbnb Ireland ima takav odlučujući utjecaj na uvjete pružanja usluga smještaja na koje se odnosi njegova usluga posredovanja, osobito zato što Airbnb

Ireland ne određuje ni izravno ni neizravno cijenu potraživanih najamnina, kao što je to utvrđeno u točkama 56. i 62. ove presude, kao što ni ne odabire najmodavce ili smještaj koji se na njegovoj platformi nudi za najam.

- 69 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 2. točku (a) Direktive 2000/31, koji upućuje na članak 1. stavak 1. točku (b) Direktive 2015/1535, treba tumačiti na način da se usluga posredovanja čiji je cilj posredstvom elektroničke platforme povezati uz naknadu potencijalne najmoprince i najmodavce koji su pravne ili fizičke osobe koje nude kratkotrajni smještaj, pri čemu se pružaju i određene usluge kojom se ta usluga posredovanja dopunjuje, treba kvalificirati kao „usluga informacijskog društva” iz Direktive 2000/31.

Drugo pitanje

O nadležnosti

- 70 Francuska vlada tvrdi da je Sud očito nenadležan za davanje odgovora na drugo pitanje jer sud koji je uputio zahtjev od njega traži da odluči ulaze li djelatnosti društva Airbnb Ireland u materijalno područje primjene Hoguetova zakona i stoga da tumači francusko pravo.
- 71 Međutim, iz teksta drugog pitanja proizlazi da sud koji je uputio zahtjev njime ne pita Sud primjenjuje li se Hoguetov zakon na djelatnosti društva Airbnb Ireland, nego može li se protiv njega pozivati na taj zakon, za koji je utvrdio da ograničava slobodu pružanja usluga informacijskog društva.
- 72 To pitanje, koje je usko povezano s mogućnošću iz članka 3. stavka 4. točke (a) Direktive 2000/31 kojom se državama članicama omogućava da odstupe od načela slobode pružanja usluga informacijskog društva kao i od obveze tih država da obavijeste Komisiju i dotičnu državu članicu o mjerama kojima se to načelo krši, predviđenom člankom 3. stavkom 4. točkom (b) te direktive, jest pitanje koje se odnosi na tumačenje prava Unije.
- 73 Stoga je Sud nadležan odgovoriti na to pitanje.

Dopuštenost

- 74 Podredno, francuska vlada ističe da, ako sud koji je uputio zahtjev ne utvrdi da djelatnosti društva Airbnb Ireland ulaze u materijalno područje primjene Hoguetova zakona, njegovo drugo pitanje ne sadržava prikaz razloga koji su ga naveli da se zapita o tumačenju Direktive 2000/31 niti navodi poveznicu između te direktive i Hoguetova zakona. Stoga ne zadovoljava zahtjeve propisane člankom 94. Poslovnika Suda i time je nedopušteno.
- 75 U tom pogledu, kao što je to navedeno u točki 30. ove presude, iz drugog pitanja proizlazi da, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, usluga posredovanja koju je društvo Airbnb Ireland pružilo putem istoimene elektroničke platforme ulazi u materijalno područje primjene tog zakona.
- 76 Usto, sud koji je uputio zahtjev ispunio je minimalne zahtjeve propisane člankom 94. Poslovnika time što je istaknuo ograničavajući karakter navedenog zakona u odnosu na usluge poput usluge posredovanja o kojoj je riječ u glavnom postupku i načelo slobodnog kretanja usluga informacijskog društva, koje se priznaje u člancima 1. i 3. Direktive 2000/31, navevši pritom poteškoće u tumačenju te direktive u pogledu toga može li se protiv društva Airbnb Ireland istaknuti nacionalni propis poput Hoguetova zakona.
- 77 U tim je okolnostima drugo pitanje dopušteno.

Meritum

- 78 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev pita Sud može li se propis o kojem je riječ u glavnom postupku istaknuti protiv društva Airbnb Ireland.
- 79 To pitanje slijedi iz argumentacije društva Airbnb Ireland kojom se ističe neusklađenost odredaba Hoguetova zakona o kojem je riječ u glavnom postupku s Direktivom 2000/31 i, konkretnije, iz toga što Francuska Republika nije ispunila uvjete predviđene člankom 3. stavkom 4. te direktive, koji državama članicama omogućavaju da donesu mjere kojima se ograničava slobodno kretanje usluga informacijskog društva.
- 80 Stoga drugo pitanje valja shvatiti na način da se njime želi saznati treba li članak 3. stavak 4. Direktive 2000/31 tumačiti na način da se pojedinac može protiviti tomu da se u okviru kaznenog postupka s imovinskopравnim zahtjevom na njega primijene mjere države članice kojima se ograničava slobodno kretanje usluge informacijskog društva koju pruža u drugoj državi članici ako navedene mjere ne ispunjavaju sve uvjete predviđene tom odredbom.
- 81 Najprije valja utvrditi da propis iz glavnog postupka, kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, ograničava slobodu pružanja usluga informacijskog društva.
- 82 Naime, s jedne strane, zahtjevi sadržani u Hoguetovu zakonu na koje se poziva sud koji je uputio zahtjev, to jest zapravo obveza posjedovanja strukovne iskaznice, odnose se na pristup usluzi povezivanja domaćina koji raspolažu smještajem i osoba koje traže tu vrstu smještaja u smislu članka 2. točke (h) podtočke i. Direktive 2000/31 i ne ulaze ni u jednu od isključenih kategorija iz članka 2. točke (h) podtočke ii. te direktive. S druge strane, oni se osobito primjenjuju na pružatelje usluga s poslovnim nastanom u državama članicama različitim od Francuske Republike, čime im se otežava pružanje usluga u Francuskoj.
- 83 Na temelju članka 3. stavka 4. Direktive 2000/31, države članice mogu u pogledu određene usluge informacijskog društva koja ulazi u područje koordinacije donijeti mjere kojima se odstupa od načela slobodnog kretanja usluga informacijskog društva pod dvama kumulativnim uvjetima.
- 84 S jedne strane, primjenom članka 3. stavka 4. točke (a) Direktive 2000/31, predmetna mjera ograničavanja mora biti nužna za osiguranje javnog poretka, zaštite javnog zdravlja, javne sigurnosti ili zaštite potrošača, mora biti donesena protiv usluge informacijskog društva kojom se stvarno ugrožavaju ti ciljevi ili koja predstavlja ozbiljnu i tešku opasnost od nanošenja štete potonjima i, naposljetku, mora biti proporcionalna navedenim ciljevima.
- 85 S druge strane, na temelju članka 3. stavka 4. točke (b) druge alineje te direktive, dotična država članica mora prethodno i ne dovodeći u pitanje sudski postupak, uključujući prethodni istražni postupak i radnje izvršene u okviru kaznene istrage, o svojoj namjeri donošenja dotičnih mjera ograničavanja obavijestiti Komisiju i državu članicu na čijem području pružatelj predmetne usluge ima sjedište.
- 86 Što se tiče tog drugog uvjeta, francuska vlada nije osporavala da Francuska Republika o Hoguetovu zakonu nije obavijestila ni Komisiju ni državu članicu u kojoj Airbnb Ireland ima sjedište, odnosno Irsku.
- 87 U tom pogledu najprije valja navesti da se Francuska Republika ne može osloboditi svoje obveze obavješćivanja zbog činjenice da je navedeni zakon donesen prije stupanja na snagu Direktive 2000/31. Kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 118. svojeg mišljenja, Unijin zakonodavac nije propisao odstupanje koje državama članicama dopušta zadržavanje mjera koje su donesene prije te direktive i koje bi mogle ograničiti slobodu pružanja usluga informacijskog društva a da se ne poštuju uvjeti predviđeni u tom smislu navedenom direktivom.

- 88 Stoga valja utvrditi podrazumijeva li to što država članica nije ispunila svoju obvezu prethodnog obavješćivanja o mjerama kojima se ograničava sloboda pružanja usluga informacijskog društva iz druge države članice, predviđenu člankom 3. stavkom 4. točkom (b) drugom alinejom Direktive 2000/31, nemogućnost da se pojedinci protive predmetnom propisu zbog posljedica koje proizlaze iz činjenice da država članica nije ispunila svoju obvezu prethodnog obavješćivanja o tehničkim pravilima, predviđenu člankom 5. stavkom 1. Direktive 2015/1535 (vidjeti u tom smislu presudu od 30. travnja 1996., *CIA Security International*, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 54.).
- 89 U tom pogledu valja, kao prvo, istaknuti da članak 3. stavak 4. točka (b) druga alineja Direktive 2000/31 propisuje preciznu obvezu država članica da prethodno obavijeste Komisiju i državu članicu na čijem području pružatelj navedene usluge ima sjedište o svojoj namjeri da donesu mjeru kojom se ograničava sloboda kretanja te usluge informacijskog društva.
- 90 Što se tiče njezina sadržaja, obveza propisana tom odredbom je, dakle, dovoljno jasna, precizna i bezuvjetna, zbog čega joj se može priznati izravan učinak, a time i da se pojedinci mogu pozivati na nju pred nacionalnim sudovima (vidjeti po analogiji presudu od 30. travnja 1996., *CIA Security International*, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 44.).
- 91 Kao drugo, nesporno je, kao što to proizlazi iz članka 3. stavka 2. Direktive 2000/31 u vezi s njezinom uvodnom izjavom 8., da je cilj te direktive osigurati slobodu kretanja usluga informacijskog društva između država članica. Taj se cilj provodi putem mehanizma nadzora mjera koje bi ga mogle ugroziti, čime se Komisiji i državi članici na čijem području predmetni pružatelj usluga informacijskog društva ima sjedište omogućuje da paze na to da su te mjere nužne kako bi se zadovoljilo važne razloge u općem interesu.
- 92 Osim toga, i kao što to proizlazi iz članka 3. stavka 6. navedene direktive, Komisija, koja u najkraćem mogućem roku mora ispitati usklađenost mjera o kojima je obaviještena s pravom Unije, ima obvezu, ako zaključi da predviđene mjere nisu u skladu s pravom Unije, zatražiti od dotične države članice da se suzdrži od njihova donošenja ili da ih po hitnom postupku obustavi. Tim se postupkom tako Komisiji omogućava da spriječi donošenje ili barem zadržavanje prepreka trgovini protivnih UFEU-u, osobito predlaganjem izmjena koje bi valjalo unijeti u predmetne nacionalne mjere (vidjeti po analogiji presudu od 30. travnja 1996., *CIA Security International*, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 41.).
- 93 Doduše, kao što to osobito ističe španjolska vlada i kao što to proizlazi iz članka 3. stavka 6. Direktive 2000/31, članak 3. stavak 4. točka (b) druga alineja te direktive formalno ne propisuje, za razliku od članka 5. stavka 1. Direktive 2015/1535, obvezu mirovanja (*standstill*) državi članici koja ima namjeru donijeti mjeru kojom se ograničava sloboda pružanja usluge informacijskog društva. Međutim, kao što je to navedeno u točki 89. ove presude, osim u propisno opravdanim hitnim slučajevima, predmetna država članica mora o svojoj namjeri donošenja takve mjere prethodno obavijestiti Komisiju i državu članicu na čijem području pružatelj predmetne usluge ima sjedište.
- 94 S obzirom na elemente navedene u točkama 89. do 92. ove presude, obveza prethodnog obavješćivanja uvedena člankom 3. stavkom 4. točkom (b) drugom alinejom Direktive 2000/31 nije samo zahtjev za informaciju usporediv s onim o kojem je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda od 13. srpnja 1989., *Enichem Base i dr.* (380/87, EU:C:1989:318, t. 19. do 24.), nego bitna postupovna pretpostavka kojom se opravdava to što se nepriopćene mjere kojima se ograničava sloboda kretanja usluga informacijskog društva ne mogu isticati protiv pojedinaca (vidjeti po analogiji presudu od 30. travnja 1996., *CIA Security International*, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 49. i 50.).
- 95 Kao treće, prenošenje rješenja koje je Sud iznio u presudi od 30. travnja 1996., *CIA Security International* (C-194/94, EU:C:1996:172) u Direktivu 2015/1535 tim je više opravdano jer, kao što je to Komisija pravilno navela na raspravi, cilj obveze obavješćivanja propisane člankom 3. stavkom 4. točkom (b) drugom alinejom Direktive 2000/31 nije, za razliku od mjere o kojoj je bila riječ u predmetu u kojem je donesena navedena presuda, spriječiti to da država članica donese mjere koje

ulaze u područje njezine nadležnosti i koje bi mogle utjecati na slobodu pružanja usluga, nego je cilj spriječiti zadiranje države članice u načelnu nadležnost države članice u kojoj predmetni pružatelj usluge ima sjedište.

- 96 Iz prethodno navedenog proizlazi da se, zbog toga što je država članica povrijedila svoju obvezu obavješćivanja o mjeri kojom se ograničava sloboda kretanja usluge informacijskog društva koju pruža subjekt s poslovnim nastanom na državnom području druge države članice, predviđenu člankom 3. stavkom 4. točkom (b) drugom alinejom Direktive 2000/31, navedena mjera ne može isticati protiv pojedinaca (vidjeti po analogiji presudu od 30. travnja 1996., *CIA Security International*, C-194/94, EU:C:1996:172, t. 54.).
- 97 U tom pogledu također treba navesti da se – kao i kad je riječ o tehničkim pravilima koja država članica nije prijavila u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive 2015/1535 – na to da se na činjenicu da se nepriopćena mjera kojom se ograničava sloboda kretanja usluga informacijskog društva ne može isticati protiv pojedinaca može pozvati ne samo u kaznenom postupku (vidjeti po analogiji presudu od 4. veljače 2016., *Ince*, C-336/14, EU:C:2016:72, t. 84.) nego i u sporu između pojedinaca (vidjeti po analogiji presudu od 27. listopada 2016., *James Elliott Construction*, C-613/14, EU:C:2016:821, t. 64. i navedenu sudsku praksu).
- 98 Stoga se u postupku poput onoga u glavnom postupku, u kojem tijekom postupka pred kaznenim sudom pojedinac od drugog pojedinca zahtijeva naknadu štete koja je nastala zbog utužene povrede, zbog činjenice da država članica nije ispunila svoju obvezu prijave te povrede na temelju članka 3. stavka 4. točke (b) druge alineje Direktive 2000/31, na nacionalnu mjeru kojom se predviđa navedena povreda ne može pozivati protiv optuženog pojedinca, koji to neispunjenje obveze može isticati ne samo u okviru kaznenog progona koji se protiv njega vodi nego i u okviru zahtjeva za naknadu štete koji pojedinac podnese u obliku imovinskopravnog zahtjeva.
- 99 Budući da Francuska Republika nije prijavila Hoguev zakon kao i s obzirom na to da su uvjeti iz članka 3. stavka 4. Direktive 2000/31, navedeni u točkama 84. i 85. ove presude, kumulativni, valja smatrati da se taj zakon u svakom slučaju ne može primijeniti na pojedinca koji se nalazi u situaciji poput one u kojoj je društvo Airbnb Ireland u glavnom postupku, neovisno o tome ispunjava li taj zakon druge uvjete predviđene tom odredbom.
- 100 S obzirom na prethodno navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 4. točku (b) drugu alineju Direktive 2000/31 treba tumačiti na način da se pojedinac može protiviti tomu da se u okviru kaznenog postupka s imovinskopravnim zahtjevom na njega primijene mjere države članice kojima se ograničava sloboda kretanja usluge informacijskog društva koju on pruža iz druge države članice ako navedene mjere nisu prijavljene u skladu s tom odredbom.

Troškovi

- 101 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

- Članak 2. točku (a) Direktive 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine (Direktiva o elektroničkoj trgovini), koji upućuje na članak 1. stavak 1. točku (b) Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva, treba tumačiti na način da se usluga posredovanja čiji je cilj**

posredstvom elektroničke platforme povezati uz naknadu potencijalne najmoprimce i najmodavce koji su pravne ili fizičke osobe koje nude kratkotrajni smještaj, pri čemu se pružaju i određene usluge kojom se ta usluga posredovanja dopunjuje, treba kvalificirati kao „usluga informacijskog društva” iz Direktive 2000/31.

- 2. Članak 3. stavak 4. točku (b) drugu alineju Direktive 2000/31 treba tumačiti na način da se pojedinac može protiviti tomu da se u okviru kaznenog postupka s imovinskopравnim zahtjevom na njega primijene mjere države članice kojima se ograničava sloboda kretanja usluge informacijskog društva koju on pruža iz druge države članice ako navedene mjere nisu prijavljene u skladu s tom odredbom.**

Potpisi